

מה שמו של המשיח?

ומה ענין חמורו של המשיח

5 ענין חמורו של המשיח

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צח עמוד א

אמר רבי אלכסנדר: רבי יהושע בן לוי רמי, כתיב בעתה, וכתיב, אחישנה! זכו - אחישנה, לא זכו - בעתה. אמר רבי אלכסנדר: רבי יהושע בן לוי רמי, כתיב וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתה, וכתיב עני ורכב על חמור! - זכו - עם ענני שמיא, לא זכו - עני ורכב על חמור. **אמר ליה שבור מלכא לשמואל: אמריתו, משיח על חמרא אתי, אישדר ליה סוסיא ברקא דאית לי! - אמר ליה: מי אית לך בר חיור גווי?**

15 רש"י שם:

בר חיור גווי - כלום יש לך סוס בר מאה גוויין - שחמור שלו כן הוא, במלתא בעלמא דחייה.

שמות פרק ד פסוק כ:

20 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־אֲשֵׁתוֹ וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְכַּבְםָּ עַל־הַחֲמֹר וַיָּשֶׁב אֶרְצָהּ מִצְרָיִם וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־מִטַּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ:

רש"י שמות פרק ד

25 (כ) על החמר - חמור המיוחד, הוא החמור שחבש אברהם לעקידת יצחק והוא שעתיד מלך המשיח להגלות עליו, שנאמר (זכריה ט ט) עני ורכב על חמור:

בראשית פרק כב פסוק ג

30 וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר וַיַּחְבֵּשׂ אֶת־חֲמֹרֹו וַיִּקַּח אֶת־שִׁגְי וַעֲרִיז וְאֵתוֹ וְאֶת־צִחָק בְּנֵו וַיִּבְקַע עֲצֵי עֵלְהָ וַיִּקַּח וַיִּלְךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַרְלוֹ הָאֱלֹהִים:

פרקי דרבי אליעזר פרק לא

35 "...השקים אברהם בבקר ולקח את שמעאל ואת אליעזר ואת צחק בנו ויחבש את החמור. הוא החמור בן האתון שנבראת בין השמשות, שנאמר [שם ג] וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמורו. הוא החמור שרכב עליו משה בבאו למצרים, שנאמר [שמות ד, כ] ויקח משה את אשתו ואת בניו וגו'. הוא החמור שעתידי בן דוד לרכב עליו, שנאמר [זכריה ט, ט] גילי מאד בת ציון הריעי בת ורושלים הנה מלכך בוא לך צדיק ונשע הוא עני ורכב על חמור ועל עיר בן אתנות".

חידושי אגדות למהר"ל סנהדרין דף צח עמוד א

אמר רבי אלכסנדר וכו'. ורש"י ז"ל פי' שבא לדחותו בעלמא. ואני אומר כי חכמה עמוקה מאוד השיב לו במה שאמר יש לו בר חיור גווי, ופירושו מאה גווי כי חיור בלשון פרסי מאה כמו שיפרש רש"י ז"ל. ור"ל כי מה שאנו אומרים שהמשיח אתי על חמרא, דבר זה מורה על מעלת המשיח. מפני שהחמור הוא פשוט יותר מכל ב"ח שחומר שלו יש בו הפשיטות, וכאשר רוכב הוא על דבר פשוט מורה עליו שהוא נבדל במעלתו לגמרי. ואל תשגיח במה שהוא חמרי, אין זה קשיא דסוף סוף הוא חומר פשוט יותר והרוכב על הפשוט הוא נבדל לגמרי. וכבר הארכנו בזה בחבור גבורת ה' (פכ"ט) אצל וירכב משה אשתו ובניו על החמור ושם בארנו לך

הטעם למה הובחר לו חמור ע"ש מפני שלמעלת המשיח שהוא נבדל לגמרי, ראוי שירכב על החמור שהוא פשוט מכל שאר ב"ח.

ומעתה יתבאר לך כי החמור שרוכב עליו המלך המשיח להורות על שמעלתו נבדל פשוט לגמרי, ולפיכך יתואר החמור של המלך המשיח שיש לו מאה גוויים, כי הדבר פשוט בתכלית הפשיטות מוכן לקבל כל

הגוויים, כי דבר שאינו פשוט אינו מוכן לקבל שהרי יש בו התיחדות ולפיכך אינו מקבל הכל, אבל הפשוט שהוא פשוט בתכלית מוכן לקבל כל הגוויים. ובשביל זה החומר הראשון בשביל שהוא פשוט ולא מתיחד

בדבר מה, מוכן לקבל כל הצורות מפני שהוא פשוט. והרמב"ם בספר מורה נבוכים פי' כי מה שכתוב בתורה ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, ר"ל ותחת סבתו שמסובב ממנו החומר הראשון, ונקרא לבנת הספיר שמפני שספיר פשוט ואין גוון בעצמו מקבל כל הגוויים, וכן החומר הראשון לפשיטותו מקבל הצורה בזה אחר זה. ועם שבעיקר הפי' אין

דעתי נחה בפירושו, מ"מ מדבריו ראינו שהחומר הפשוט שהוא החומר הראשון נקרא ספיר שמקבל כל הגוויים. ולכך אמר אית לך אחד שיש לו מאה גוויים, ור"ל כי החמור שהוא למשיח מפני שהמשיח מתרומם נבדל מן החומר שהוא פשוט ומפני הפשיטות מתיחס אליו הרבה גוויים. וכן פירושו אית לך אחד בר מאה גוויין כלומר מה שהמשיח רוכב על החמור לא החמור הזה רק שהוא רוכב על החומר הראשון שהוא פשוט לגמרי. ולפיכך יש לו לרכוב חמור כמשמעו ולא סוס מפני שהוא נקרא חמור על שם החומר ומשיח הוא רוכב על החומר הפשוט לכך ראוי

שיהיה רוכב על החמור והעניינים האלקיים אינם כמו שאר דברים שהם בעולם, שהמלך בוחר סוס חשוב לרכוב עליו, אבל הדברים העליונים האלקיים אינו תולה בחשיבות רק מה שראוי לפי ענינו, ויותר ראוי למשיח חמור מטעם אשר אמרנו למעלה.

ולפיכך ריב"ל הקשה דכתיב וארו עם ענני שמיא כבר אינש [וכו'] לא זכו עני רוכב על החמור. וכאשר תבין כי הענין והחמור שניהם ענין אחד, כי המים מתיחסים אל החמרי, ודבר זה בארנו פעמים הרבה מאוד, ועניינים מתיחסים אל המים כאשר ידוע רק שנקרא ענן שמים והמים הם למטה, הנה הענין הוא ענין חמרי למעלה ועליו רוכב משיח אם זכו. ועוד

כי הענין אין לו צורה בשלימות כאשר ידוע מענין הענין שהוא כלה, ולכך הוא מתיחס אל החמרי וכ"ד שהוא כלה כמו הענין מתיחס לחמרי, כי הצורה היא מקוימת. ודבר זה בארנו במקומות הרבה מאוד כי החומר משתנה ומתפעל ולא כן הצורה, ולכך הענין שאין לו קיום מתיחס אל החמרי רק שהוא ענין שמים. וכמו שאמר עם ענני שמיא אמר אם זכו יהיה רוכב ומתעלה על חומר העליונים ומתעלה על השמים, ואם לא יזכו עני ורכב על החמור פי' שהוא מתרומם על החומר העולם התחתון בלבד, ודברים אלו ידוע באמתתם וברורים מאוד מאוד. וכאשר תבין מעלת המשיח ומדריגתו, שוב לא יהיה לך פלא על אחר עקבות המשיח כי הדבר שהוא עליון במעלה לפי מעלה העליונה שלו, אינו נמצא כל כך המעלה הזאת כמו שהיה המעלה שאינו כל כך כמו שהיה בגלות מצרית ובבבל*).

גור אריה למהר"ל שמות ד פסוק כ:

95 [יד] חמור המיוחד וכו'. יש לשאול מה ענין חשיבות החמור הזה משאר חמורים שרכב עליו אברהם ומשה ומשיח, דלא שייך בחמור חשיבות, ובפרקי דרבי אליעזר (פלי"א) יש שם מדרש זה, וכן ישנו שם "ויחבוש את החמור" (ר' בראשית כב, ג) הוא החמור שנברא בין השמשות, והוא החמור שרכב עליו משה, והוא החמור שעתידי בן דוד לרכוב עליו, עד כאן. ויש לשאול גם כן על זה דלא עדיף חמור זה שנברא בין השמשות מן החמור אחר, אבל דעת רז"ל כך, שתמצא דברים באברהם ובמשה ובמלך

במעלת הרוממות שהיו קרובים למעלה אלקית, ולכך ראוי להם החמור. כי אין מדברים בחשיבות ובעושר מעלת העולם, רק מעלה אלקית: **ולפיכך נברא החמור בין השמשות, ולא שהיה החמור חשוב יותר בשביל שנברא בין השמשות, כי מפני שהיתה רכיבה זאת מיוחדת, והוא רכיבה על העולם הטבע, ואלו השלשה היו רוכבים על הטבע, ובשביל זה לא היה ראוי שהיה החמור הזה מסודר מן העולם הזה, שאם היה מסודר מן העולם לא היה רכיבתו על הטבע, שאין כל מי שרוכב על חמור הוא רוכב על הטבע. אבל במה שהוא מסודר מבין השמשות, והדברים אשר נבראו בששת ימי המעשה הם דברים טבעיים, ודברים אשר נבראו בין השמשות הם דברים יוצאים קצת מן הטבע, ומכל מקום הם דומים לטבע. ולפיכך השדים נבראו בין השמשות (אבות פ"ה מ"ו) - אינם טבעיים, ואמרו רבותינו ז"ל (חגיגה טז.) שהם דומים למלאכי השרת ולבני אדם. וכן כל הדברים שנבראו בין השמשות הם דברים יוצאים מן הטבע ודומים לטבע, כי בין השמשות גם כן ספק יום הוא (שבת לד ע"ב). ומפני שאלו שלשה היו רוכבים על הטבע לגמרי, עד שהגיעו למעלה האלקית, ראוי לפי סדר הענין שהיה החמור שלהם שמייוחד לרכיבתם אינו מסודר מן הטבע כמו שכל חמור המיוחד לאדם שהטבע סדר לו, אלא הוא מסודר לו בין השמשות, שהזמן ההוא מיוחד לדברים שהם על הטבע, כי זה ראוי לרכיבת אלו השלשה שהיו רוכבים על עולם הטבעי, ואין ראוי בריאת הזמן של ששת ימי בראשית לתת להם החמור הזה, שהיה זה כמו שאר רכיבה, אבל סדר הזמן היוצא מן הטבע נותן זה, כיון שרכיבת אלו היה להעלותם לגמרי על הטבע, ודי בזה:**

ואין הפירוש שהחמור היה חי כל כך, אלא שבבין השמשות הושם בכח העולם להוציא רכיבה זאת אל הפועל, כי ענין רכיבה זאת היתה ענין אלקית מאוד, הוא ההעלות על העולם. וזה פירוש דברי חכמים, והוא דבר חכמה, [ו]בספר גבורות ה' (פרק כט) שם נתבאר באריכות יותר, עיין שם:

שמו של המשיח

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צח עמוד ב

מה שמו? **דבי רבי שילא אמרי:** שילה שמו, שנאמר עד כי יבא שילה. **דבי רבי ינאי אמרי:** ינון שמו, שנאמר יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו. **דבי רבי חנינה אמר:** חנינה שמו, שנאמר אשר לא אתן לכם חנינה. **ויש אומרים** מנחם בן חזקיה שמו, שנאמר כי רחוק ממני מנחם משיב נפשי. **ורבנן אמרי:** חיוורא דבי רבי שמו שנאמר אָכַן חָלְלֵנוּ הוּא נְשָׂא וּמְקַאֲבֵינוּ סְבָלָם וְאַנְחֵנוּ חֲשִׁבְנָהוּ נְגִיעַ מִפְּהַּ אֶל-לֵהִים וּמַעֲגָהּ: . וכו'.

רש"י מסכת סנהדרין דף צח עמוד ב

מה שמו - של משיח. ינון שמו - כמו ינאי, כל אחד היה דורש אחר שמו. לפני שמש - עד שלא נברא היה שמו ינון, והיינו אחד משבעה דברים שעלו במחשבה ליבראות. ולא אתן להם חנינה - עדיין לא יבא משיח. מנחם - בן חזקיה. חיוורא דבי רבי - מצורע של בית רבי.

חידושי אגדות למהר"ל סנהדרין דף צח עמוד ב

מה שמו שילה וכו'. הנה יש לך לתמוה מאוד, איך ר' שילא אמר כי שמו שילה כשמו ור' חנינא ג"כ קורא אותו בשמו. אבל דבר זה מורה על

המשיח מה שלא תמצא בשום בריאה, ונתייחדו בדבר מעלה; כי אברהם תמצא התרוממות וגדולתו על כל הנמצאים, שנאמר אצלו (בראשית יז, ה) "כי אב המון גוים נתתיך", והוא אב לכל העולם (ירושלמי ביכורים פ"א ה"ד), לא כמו שאר האבות שלא היו אבות רק לישראל, אבל אברהם נקרא "אב המון גוים" עד שהיה מעלתו ומדריגתו בהתרוממות מגיע למעלה מן השמים, כדכתיב (בראשית טו, ה) "ויוצא אותו החוצה", ודרשו ז"ל (ב"ר מד, יב) שהגביהו למעלה מן הכוכבים. וכן משה רבינו עליו השלום היה בהתרוממות הזה, שהרי נאמר במשה גם כן (להלן ט, כב) "נטה ירך על השמים", ודרשו רז"ל (תנחומא וארא, טו) והביאו רש"י בפרשת וארא (להלן ט, כב) שהגביהו למעלה מן השמים, כל זה [מורה] על התרוממות אברהם ומשה. ומלך המשיח הוא מתרומם עוד, שכן דרשו ז"ל בתנחומא (תולדות, יד) "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה" (ישעיה נב, יג), "ירום" מן אברהם, שנאמר בו (בראשית יד, כב) "הרימותי ידי", "ונשאה" ממש ששנאמר בו (במדבר יא, יב) "שאהו בחיקך", "וגבה" ממלאכי שרת. **והבן זה למה זכרו ז"ל אברהם וכן משה ולא שלמה, כי אלו שנים בלבד מיוחדים בהתרוממות האמתית, כמו שתמצא בשניהם שהם למעלה למעלה מן העולם וחללו:**

והצדיקים מחולקים במדריגות מחולקות, כי יש זוכה למדריגה זאת ויש לאחרת, והכל בשעור האלקים. תמצא כי יעקב היה צדיק גמור אשר כבר זכרנו בפרשת וישלח מעלתו ומדריגתו, ותמצא שהיה כל ימיו בצרה גדולה למאוד, כמו שאמר (בראשית מג, יד) "ואל שדי", 'מי שאמר לעולמו די יאמר לצרותי די', כי לא שקט מנעוריו, ואילו אברהם כל ימיו בגדולה והתרוממות, כמו שאמרו (ב"ר מג, ה) "עמק שוה" (בראשית יד, יז), שהשוו בו כל העולם והמליכו את אברהם למלך, והכל הוא בשיעור אלקי. וכן ענין משה שהיה מלך (זבחים קב.) על ששים ריבוא, והיה מתנשא על פרעה ועל מלכי סיוחן ועוגו. וכן יהיה מלך המשיח לעתיד במהרה בימינו, שכל האומות נותנים שי לו. וכאשר תדע זה הכל אז תתבונן במה שאמרו כי החמור שרכב עליו אברהם הוא החמור וכו', כי ראוי לך לדעת כי הרכיבה הוא [מורה] על התנשאות ורוממות, כי הרוכב הוא מתנשא על הבהמה, ומפני כי אלו היו מתרוממים ומתנשאים, כתבה התורה אצלם לשון רכיבה, שהיו מתנשאים במעלתם: **קאמר בזאת הרכיבה שהיא על החמור דוקא לטעם עמוק מאד, וזה תדע בעבור כי אין במין הבהמות הטמאות שהיא מיוחד למצוה כמו החמור, שהרי אצלו פטר רחם נוהג, מה שאין כן בשאר בהמות טמאות (רש"י להלן יג, יג). וסוד הדבר הוא דבר נפלא, כי מפני שהחמור הוא נוטה אל הפשיטות יותר מכל שאר בהמות טמאות, שהוא חומרי יותר, והפשוט הוא יותר ראשית ויותר מוקדם לאשר הוא מאוחר. וזה ידוע כי יסודות הפשוטים הם קרובים יותר בצד מה אל התחלה - מן המורכבים אשר הם מורכבים מהם. ולפיכך החמור הזה בעבור פשיטת צורתו הוא ראשית בהמות טמאות, ולכך חייבה התורה בהם ב"פטר רחם" (ר' להלן יג, יג) שהוא ראשית מן אשר שהוא ראשית. ומפני זה כתב אצל אלו השלשה רוכבים על החמור, בעבור שהחמור הוא פשוט, והפשוט הוא ראשית בענין הפשיטות, ולפיכך הם מיוחדים לרכיבה אלו השלשה, שהם עוד ראשים ועליונים במעלה, וכאשר הם מתנשאים על הפשיטות - מתנשאים התנשאות והתרוממות היותר שאפשר במעלה הנבדלת. ואף על גב דרכיבת סוסים הוא חשוב יותר מאד, זה הוא בשביל ענין הבהמה שהיא חשובה יותר, אבל לענין מעלת אלו השלשה, שהם מיוחדים**

[לקמן /תהלים/ ע"ד) מליכהם יחד: ויתברכו בו - אדם אומר לבנו תהי חכם ועשיר כשלמה: עיין עוד נצח ישראל פרק מא

¹ רש"י תהלים פרק עב פסוק יז - (יז) יהי שמו - של שלמה זכר לעולם בעושר ובחכמתו: לפני שמש ינון שמו - כל ימי השמש יגדל שמו, ינון ל"מלכות ושררה כמו (משלי כ"ט) ואחריתו יהיה מנון, ולניני השליט על נכסי אחרים, אמרו בלבם נינם יחד

מעלת המשיח אשר כולל הכל. ולפיכך הוא נדמה אל המעיין בו כאלו הוא דומה לו לגמרי. ודבר זה רמזו חכמים על השיי שאמר אנכי ה' אלקיך מלמד שעם כל אחד היה מדבר כפי מה שהוא לוקינים כחכם ולבחורים כפי חכם ולנערים כפי חכם. וזה מפני כי הוא יתברך כולל הכל, ולכך הוא נדמה לכל אחד כפי המשיג בו. וזהו ג"כ אמרו על המלך המשיח שהוא כולל מכל מעלות כמו שיתבאר, ולכך נדמה למשיג בו כפי מה שהוא. ואינו דומה לשאר צדיקים אשר יש להם שמות פרטים, אבל המשיח מפני שהוא כולל הכל לכך יקרא לו הקורא שם כפי מה שהוא (קורא כי) הקורא, כי שם הקורא, זה יותר ראשון אל הקורא. לכך תנא דבי ר' שילא אומר כי שמו שילה כשמו. וכן דבי רבי חנינא אמרי חנינא שמו וכן דבי ר' ינאי אמרי ינון שמו, ולא פליגי אלו חכמים כלל³.

לדרכם ושיטתם של רבי שילא רבי ינאי ורבי חנינא ומנחם בן חזקיה:

☒ עיינו במקורות הבאים ונסו לעמוד על קו מנחה בכל בית מדרש

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיט עמוד א

רבי חנינא מיעטף וקאי אפניא דמעלי שבתא, אמר: בואו ונצא לקראת שבת המלכה. רבי ינאי לביש מאניה מעלי שבת, ואמר: בואי כלה בואי כלה.

ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק בראשית פרשת ויגש

"...והנה איתא (שבת קי"ט א) ר' חנינא מיעטף וקאי אפניא דמעלי שבתא אמר בואו ונצא לקראת שבת המלכה. ובבבא קמא (ל"ב ב) הגירסא לקראת כלה מלכתא ר' ינאי וכו' ואמר בואי כלה בואי כלה. והנה לשון בואו משמע שקרא לתלמידיו שיבואו אצלו ויצאו יחד ולפי זה יש להבין למה לא יצא אליהם. וכבר אמרנו שפירוש ונצא היינו לצאת מעניני הגוף ועניני עולם הזה והוא ענין התפשטות הגשמיות שזכרו בספרים הקדושים. וזה הכנה לקבל קדושת שבת דאיתא (זוהר ח"ב ר"ה סוף ע"א) האי יומא יומא דנשמתין איהו ולא יומא דגופא. וכן איתא (שם קל"ו ב) ובכל מעלי שבתא יתיב בר נש בעולם הנשמות עיין שם. ור' ינאי קרא לשבת שתבוא.

וענין המחלוקת שביניהם הוא על פי מה שאמרו (ברכות י"ז ב) אמר רבי יהודה אמר רב בכל יום ויום בת קול יוצאת וכו' כל העולם כולו ניזונין בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת ומשמע שהכוונה על ר' חנינא בן דוסא וכמפורש בתענית (כ"ד ב) ולפי זה קשה למה יוצא הבת קול בכל יום דמשמע בכל דור, גם בעל המימרא רב והוא היה זמן רב אחר רבי חנינא בן דוסא שהיה בזמן רבי יוחנן בן זכאי (כמו שאמרו ברכות ל"ד ב). אך הענין דאיתא (סנהדרין צ"ח ב) מה שמו וכו', דבי ר' ינאי אמרי ינון שמו וכו', דבי ר' חנינא אמרי חנינא שמו וכו', ופירש רש"י כל אחד היה דורש אחר שמו עיין שם. והיינו דידוע שבכל דור יש נפש משיח ואמרו כל אחד שרבים נפש משיח ואם יהיה הדור ראוי יהיה הוא משיח ור' ינאי ור' חנינא נראה שהיו בדור אחד מתלמידי רבי. אמנם נראה שיש שני מיני משיח לפי כשרון הדור. יש נפש שמכיר שאין

לו כלום אצל בוראו והכל בתורת חסד וחנינה וזה נקרא חנינה. ונפש כזו די לו בקב חרובין ובשביל נפש כזה כל העולם כולו ניזון בחסד וחנינה על דרך מה שאמרו (ברכות ז' א) וחנותי את אשר אחון אף על פי שאינו הגון. ובדור רבי חנינא בן דוסא היה הוא נפש זה שכל העולם ניזון בשבילו בחסד והוא היה די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת לסעודת שבת וכל השבוע היה מתענה והיה די לו ולא נחסר לו כלל יותר כי היה יודע ומכיר שאף זה בחסד וחנינה אף על פי שאינו כדאי (ונתבאר חנוכה מאמר י"ד) ונפש כזה שהוא בחינת חנינה יהיה משיח אם לא יזכה הדור לגאולה על ידי תשובה ומעשים טובים רק ה' יתברך יעשה למען שמו על דרך מה שנאמר (ישעיה נ"ט, ט"ז) וירא כי אין איש וגו' ותושע לו ורועו וצדקתו היא סמכתהו. ואז יהיה נקרא המשיח חנינה מלשון וחנותי את אשר אחון אף על פי שאינו הגון. וזהו שאמרו בכל יום ויום בת קול יוצאת כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני וכו', שבכל דור יש נפש שהוא מעין בחינה זו ונקרא חנינא כאמור. ואם יזכה הדור לגאולה על ידי תשובה ומעשים טובים יהיה נקרא המשיח ינון שיהיה נפש זה משיח הזוכה בשביל מעשיו והוא מלשון ואחריתו יהיה מנון שפירושו שר ושליט. ור' ינאי היה נפש משיח מבחינה זו ולכן אמרו לתלמידיו ינון שמו. ודוד המלך ע"ה שהיה כולל נפשות שתי בחינות המשיחים קרא לנפשו חסיד וגם עני ואביון, והיינו נפשות שני המשיחים הכלולים בו שיהיו לפי זכות הדור. וזה הענין דר' חנינא שידע והכיר בנפשו שאין לו מעשים כלל ועל כן אמר בואו ונצא לקראת שבת שנצרך הכנה דרבה על ידי התפשטות הגשמיות לזכות לקבל הנשמה יתירה שהיא מעין עולם הבא ונקרא שבת שהיא כדוגמא דעלמא דאתי. ועל כן אמר לקראת שבת המלכה, דהיינו מדת מלכות של ה' יתברך ומה שאמרו בבבא קמא שם כלה מלכתא היינו כלתו של קודשא בריך הוא. אבל לא היה אומר שאנחנו בן זוגה של שבת שזה נאמר רק בדברות ראשונות שאז נאמר אני אמרתי אלהים אתם וגו'. ואז נאמר זכור הדבר שאמרתי לשבת כנסת ישראל היא בן זוגך ומדת מלכות נקרא כלת ישראל. אבל אחר הקלקול לא נאמר זכור רק שמור וגו', דאז רק ה' יתברך מקדש את ישראל כמו שנאמר (שמות ל"א, י"ג) לדעת כי אני ה' מקדשכם. אבל ר' ינאי לפי בחינתו מתעטף וקאי ואמר בואי כלה דשבת כלה של ישראל דכביכול ישראל משפיעין למדת מלכות. וכמו שאמרו (תנא דבי אליהו רבה פרק א') ימים יוצרו ולו אחד בהם זה יום השבת לישראל שישאל מכןסיין קדושה לשבת. והוא על דרך מה שאמרו (בבא בתרא ע"ה ב) עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקדוש ברוך הוא וכו', והיינו שם הוי"ה כעין שאמרו במשיח שנקרא הוי"ה צדקו וכמו יעקב אבינו ע"ה שהוא מרכבה לשם הוי"ה כידוע. ולעתיד כל ישראל נקראין בשמו הוי"ה ויהיו משפיעין למדת מלכות בחינת קבלת עול מלכות שמים. ושבת מעין עולם הבא ואז נקרא מדה זו כלה של ישראל כמו שאמר כנסת ישראל היא בן זוגך בן זוגך דייקא. ועל כן לא אמר ר' ינאי בואו ונצא שאין צריך הכנה כל כך כמו שאמר רבי חנינא על ידי התפשטות הגשמיות רק בהכנה מועטת בכסות נקיה לכבוד שבת זוכין והכלה באה מעצמה. וכו"ו.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לא עמוד א – עמוד ב

אמר רבה בר רב הונא: כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגזר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצונות לא מסרו לו. בהי עייל? **מכריז רבי ינאי:** חבל על דלית ליה דרתא, ותרעא לדרתא עביד⁴.

⁴ רש"י מסכת שבת דף לא עמוד ב - יראת שמים דומה - לפתחים חיצונים, שדרך להם נכנסים לפנימיים, כך, אם ירא שמים הוא - נעשה חרד לשמור ולעשות, ואם לאו - אינו חש לתורתו. בהי עייל - באיזה פתח נכנס, לפתוח את הפנימיים.

³ ועיין ספר ישועות משיחו לאברבנאל חלק שני העין הראשון פרק ג ד"ה והנה אמרו. ובחידושי הגר"ז סימן פב פרשת ויחי - לא יסור שבט מיהודה וכו'

יקרא רבה (וילנא) פרשת צו פרשה ט

ג ד"א ושם דרך א"ר ינאי ושם כתיב דשיים אורחיה סגי שוי מעשה ברבי ינאי שהיה מהלך בדרך וראה אדם אחד שהיה משופע ביותר א"ל משגח רבי מתקבלא גבן אמר לו אין הכניסו לביתו האכילו והשקהו בדקו במקרא ולא מצאו במשנה ולא מצאו באגדה ולא מצאו בתלמוד ולא מצאו א"ל סב בריך א"ל יברך ינאי בביתיה א"ל אית בך אמר מה דאנא אמר לך א"ל אין א"ל אמור אכול כלבא פיסתיה דינאי קם תפסיה א"ל ירותתי גבך דאת מונע לי א"ל ומה ירתותך גבי א"ל חד זמן הוינא עבר קמי בית ספרא ושמעית קלהון דמניקיא אמרין (דברים לג) תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב מורשה קהלת ינאי אין כתיב כאן אלא קהלת יעקב א"ל למה זכיתא למיכלא על פתורי אמר לו מיומי לא שמעית מילא בישא וחזרתי למרה ולא חמית תרין דמתכתשין דין עם דין ולא יהבית שלמא ביניהון א"ל כל הדא דרך ארץ גבך וקרייתך כלבא קרא עליה שם דרך דשיים אורחיה סגי שוי דא"ר ישמעאל בר רב נחמן עשרים וששה דורות קדמה דרך ארץ את התורה הה"ד (בראשית ג) לשמור את דרך עץ החיים דרך זו דרך ארץ ואח"כ עץ החיים זו תורה, אראנו בישיע אלהים א"ר אבהו זה אחד מן המקראות שישועתו של הקדוש ברוך הוא ישועתן של ישראל (תהלים פ) ולכה לישועתה לנו.

זוהר כרך א (בראשית) פרשת בראשית דף כה עמוד ב

ורזא דמלה (בראשית מ"ט) לא יסור שבט מיהודה דא משיח בן דוד, ומחוקק מבין רגליו דא משיח בן יוסף, עד כי יבא שיל"ה דא משה חשבן דא כדא⁵

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נח עמוד א

רבי שילא נגדיה לההוא גברא דבעל נכרית. אזל אכל ביה קורצי בי מלכא, אמר: איכא חד גברא ביהודאי דקא דיין דינא בלא הרמנא דמלכא. שדר עליה פריסתקא, כי אתא אמרי ליה: מה טעמא נגדתיה להאי? אמר להו: דבא על חמרתא. אמרי ליה: אית לך סהדי? אמר להו: אין. אתא אליהו, אדמי ליה כאיניש, ואסחיד. אמרי ליה: אי הכי בר קטלא הוא! - אמר להו: אנן מיומא דגלינן מארעין לית לך רשותא למקטל, אתון - מאי דבעיתון עבידו ביה. עד דמעייני ביה בדינא, פתח רבי שילא ואמר: לך ה' הגדלה והגבורה וגו'. אמרי ליה: מאי קאמרת? אמר להו: הכי קאמינא - בריך רחמנא דיהיב מלכותא בארעא כעין מלכותא דרקיעא, ויהיב לכו שולטנא ורחמי דינא. אמרו: חביבא עליה יקרא דמלכותא כולי האי! יהבי ליה קולפא, אמרו ליה: דון דינא. כי הוה נפיק, אמר ליה ההוא גברא: עביד רחמנא ניסא לשקרי הכי? - אמר ליה: רשע! לאו חמרי איקרו? דכתיב אשר בשר חמורים בשרם. חזייה דקאזיל למימרא להו דקרינהו חמרי, אמר: האי רודף הוא, והתורה אמרה: אם בא להרגך - השכם להרגו, מחייה בקולפא וקטליה. אמר: הואיל ואתעביד לי ניסא בהאי קרא - דרשינא ליה: לך ה' הגדלה וכו'.

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף ז עמוד ב

אמר רב: כל הבא על אשת איש, אפי' הקנהו להקב"ה שמים וארץ כאברהם אבינו, דכתיב ביה: הרימותי ידי אל ה' אל עליון קונה שמים

וארץ, לא ינקה מדינה של גיהנם. קשיא להו לדבי רבי שילא: האי יד ליד לא ינקה, ידי מיבעי ליה! אלא אמרי דבי רבי שילא: אפילו קיבל תורה כמשה רבינו, דכתיב ביה: מימינו אש דת למו, לא ינקה מדינה של גיהנם.

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צז עמוד א

מאי ותהי האמת נעדרת אמרי דבי רב: מלמד שנעשית עדרים עדרים והולכת לה. מאי וסר מרע משתולל? אמרי דבי רבי שילא: כל מי שסר מרע - משתולל על הבריות.

תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף ה עמוד א

רבי יוחנן כי מטי להאי קרא בכי. כי את כל מעשה הא-להים יבא במשפט על כל נעלם, עבד שרבו שוקל לו שגגות כזדונות תקנה יש לו? מאי על כל נעלם? אמר רב: זה ההורג כינה בפני חברו ונמאס בה. ושמואל אמר: זה הרק בפני חברו ונמאס. מאי אם טוב ואם רע? אמרי דבי רבי ינאי: זה הנותן צדקה לעני בפרהסיא. כי הא דרבי ינאי חזייה לההוא גברא דקא יהיב זוזא לעני בפרהסיא, אמר ליה: מוטב דלא יהבת ליה מהשתא דיהבת ליה וכספתיה. דבי רבי שילא אמרי: זה הנותן צדקה לאשה בסתר, דקא מייתי לה לידי חשדא. רבא אמר: זה המשגר לאשתו בשר שאינו מחותך בערבי שבתות. - והא רבא משגר! - שאני בת רב חסדא דקים ליה בגווה דבקיאה.

קול אליהו על אגדות הש"ס:

(דף צ"ח ע"ב) מה שמו (של משיח) דבי ר' שילא אמרי שילה שמו וכו', דבי ר' ינאי אמרי ינון שמו וכו', דבי ר' חנינא אמרי חנינא שמו וכו', ויש אומרים מנחם בן חזקיה שמו וכו' ע"ש. ויש לומר דבכל הני השמות דפליגי דהיינו, מנחם, שילה, ינון, חזקיה, הם ראשי תיבות של מ'ש"י"ח. (לקוטי הש"ס, ילקוט הגרשוני):

רמב"ם הלכות מלכים פרק יא הלכה א

המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה, ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל, וחוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם, מקריבין קרבנות, ועושין שמטין ויובלות ככל מצותה האמורה בתורה, וכל מי שאינו מאמין בו, או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו, שהרי התורה העידה עליו שנאמר ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך וגו' אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו' והביאך ה', ואלו הדברים המפורשים בתורה הם כוללים כל הדברים שנאמרו על ידי כל הנביאים, אף בפרשת בלעם נאמר ושם נבא בשני המשיחים, במשיח הראשון שהוא דוד שהושיע את ישראל מיד צריהם, ובמשיח האחרון שעומד מבניו שמושיע את ישראל מיד בני עשו, ושם הוא אומר אראנו ולא עתה זה דוד, אשורנו ולא קרוב זה מלך המשיח, דרך כוכב מיעקב זה דוד, וקם שבט מישראל זה מלך המשיח, ומחץ פאתי מואב זה דוד, וכן הוא אומר ויך את מואב וימדדס בחבל, וקרקר כל בני שת זה המלך המשיח שנאמר בו ומשלו מים עד ים, והיה אדום ירשה זה דוד, שנאמר ותהי אדום לדוד לעבדים וגו', והיה ירשה וגו' זה המלך המשיח שנאמר ועלו מושיעים בהר ציון וגו'.

עסק התורה, וזולת זה יתעבכ מבוא, ולזה רמז באומרו כבס וגו', פירוש כי כוחו של המלך המצופה שילה שמו הוא בחינת עסק התורה שיתעסקו ישראל בינה של תורה, וע"י מה שפירשו (שהש"ר ב) בפסוק הביאני אל בית ה'יין, ואמר כי באמצעותה יהיה לבושו שהוא כינוי למלכות, נכון אליו ללבושו:

⁵ רש"י מסכת יומא דף עב עמוד ב - דרתא - חצר. ותרעא לדרתיה עבד - שהתורה אינה אלא שער ליכנס בה ליראת שמים לכן צריך שתקדים לו יראת שמים.

⁵ אור החיים הקדוש על הפסוק - כבס ב"ן וגו' - יתבאר על דרך אומרם ז"ל (בזוהר חדש פ' בראשית) כי גלות ד' שבו יגלה הגואל העצום צריך שתהיה ביד ישראל מצות